

Motion till riksdagen 2005/06:So269

av **Marita Aronson (fp)**

Lag om tvångsvård för gravida missbrukare

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen begär att regeringen lägger fram ett förslag till lag om tvångsvård för gravida missbrukare.

Motivering

Alkohol- och narkotikakonsumtionen ökar framför allt bland unga kvinnor i dag i Sverige. Varje år blir sannolikt tusentals missbrukande kvinnor gravida. Nyligen redovisad forskning från Huddinge sjukhus i Stockholm visar att ca 30 % av blivande mödrar fortsätter att dricka under graviditeten, och 17 % dricker i en omfattning som kan innebära risk för skador på fostret. Det väntade barnet riskerar vid moderns missbruk under graviditeten att få allvarliga skador, men myndigheterna har ibland få möjligheter att stoppa kvinnornas missbruk genom att omhänderta modern. Svensk lag tillåter inte detta.

Missbruk under graviditeten

Rapporter finns t.ex. om ett fall där kvinnan haft svårt att sluta sitt missbruk under graviditeten, och där socialtjänsten ansökt om tvångsvård mot moderns vilja, enligt LVM, lagen om vård av missbrukare. Men domstolen sade nej. Det går inte att ta hänsyn till ett ofött barn, var länsrättens motivering i sin dom. Det är endast kvinnans eget vårdbehov rätten kan ta hänsyn till och i detta fall uppfyllde hon ej kriterierna för tvångsvård.

I Norge kan kvinnor som missbrukar under graviditeten dömas till tvångsvård. Resultatet däriifrån visar att det är endast få omhändertaganden som skett men att lagen har en preventiv inverkan. I Sverige kan LVM ej användas

Fel! Okänt namn på

som skydd för barnet. Detta gör att barn varje år föds med skador av alkohol och narkotika på grund av moderns missbruk under graviditeten.

Då konsumtionen av alkohol och narkotika ökar tycks också fler gravida kvinnor ha en högre konsumtion än tidigare enligt en pågående studie på familjesociala avdelningen på Huddinge sjukhus. Studien visar att var tredje kvinna dricker alkohol under graviditeten och var tionde dricker en gång i veckan. Trots information konsumerar alltså kvinnor alkohol och narkotika under graviditeten.

Fosterskador av missbruk

Forskning både från Sverige och från en stor mängd andra länder visar att foster som utsätts för stora mängder alkohol och narkotika får omfattande hjärnskador. De skadade barnen får olika grader av utvecklingsstörningar, beteendestörningar och psykiska besvär. De har svåra koncentrationsstörningar, impulsstörning, perceptionsstörningar m.m. De visar tillväxthämningar redan som foster och växer också dåligt efter födelsen.

Under skoltiden visar sig svårigheterna speciellt tydligt och även som vuxna har de många kvarstående problem med svårigheter som att behålla jobb, psykiska besvär, eget missbruk och kriminalitet. Även studier där den gravida kvinnan konsumerat måttliga mängder alkohol under graviditeten visar på att barnet kan få mindre skador, lätt utvecklingsstörning, koncentrationsstörningar m.m. Flera av barnen visar klara abstinenssymptom redan vid förlossningen.

Tvångsvård

För att undvika att fler barn med fetala skador av alkohol och narkotika föds, är det nödvändigt att införa en lag om tvångsvård för gravida missbrukare i Sverige. Detta framför allt då konsumtionen av både alkohol och narkotika och även vissa läkemedel ökar för kvinnor i fertil ålder. Den personal som jobbar med dessa kvinnor och deras väntade barn känner stor frustration, hur de utan att kunna göra något bara kan se på hur fostret utsätts för skador om modern fortsätter sitt missbruk under graviditeten.

Under slutet av 70-talet och början av 80-talet diskuterades en lag om tvångsvård, men en sådan antogs ej då. Argumenten var då bl.a. att det skulle vara kritiskt ur psykisk synvinkel att omhänderta en gravid kvinna. Vid en interpellationsdebatt under våren lovade folkhälsominister Morgan Johansson att låta utreda hur erfarenheterna är av tvångsvård för gravida missbrukare i Norge. Förhoppningsvis är denna utredning påbörjad.

Erfarenheterna från personal som arbetat under lång tid med dessa kvinnor samt erfarenheter från andra länder visar på att en sådan lag om tvångsvård har en stor preventiv effekt och kan vara nödvändig att använda i extrema fall.

Fel! Okänt namn på

I övrigt räcker information och behandling för de kvinnor som vill medverka i en sådan.

Stockholm den 23 september 2005

Marita Aronson (fp)